

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII   **Květen 2024**   **číslo 5**

Úcta k životu

Jen po špičkách
blížíme se ke kolébce
abychom nenarušili
tajemné dvojzpěvy
dětského pláče
a maminčiny písně

Jen po špičkách
blížíme se k loďce
ukrývající tělo
připravené k plavbě
do věčnosti

Jen po špičkách
blížíme se s obdivem
k rozkvetlé růži
Malého Prince
plni touhy
aby nikdy neuvadla
a zvěstovala všem
velikost života

Josef Veselý

Úvodem

Na začátku každé nedělní bohoslužby myslíme v minutě ticha na padlé v Ukrajině. Různé názory měli naši občané na Čechoslováky, kteří za světových válek bojovali v zahraničních legiích. Jak my vidíme Čechy bojující teď za osvobození Ukrajiny? Ne všichni Němci podporovali Hitlera, ale v jejich době se staly hrůzné zločiny a oni proti nim neprotestovali, nepostavili se proti násilí na druhých. Ten, kdo by nebránil svou ženu, děti, přátele a svobodu společnosti, je zbabělec. Premiér R. Fico prohlásil: „Ukrajíně nepošleme jediný náboj.“ 61 tisíc Slováků ve sbírce Munique pro Ukrajinu věnovalo 6 milionů euro. Otevřením Památníku koncentračního tábora v Letech u Písku jsme přiznali spoluvinu na likvidaci Romů za 2. světové války.

Pan arcibiskup poskytl prostory arcibiskupského paláce M. Zemanovi a jeho smečce ke slavení „křtu“ pochybné knihy Spiknutí. Pan kardinál byl „kmotrem“. Paní Martina Špinková k této akci napsala protestní petici panu arcibiskupovi Graubnerovi. Za tři dny ji podepsaly tři tisíce lidí. Poté se Biskupská konference od akce v paláci distancovala.

Hitler zrušil Svatodušní pondělí. Komunisté chtěli zrušit Pondělí velikonoční. Vánoce a Velikonoce se udržely, ale Svatodušní svátky naše veřejnost už nezná. My své děti učíme, jak pro nás Duch boží pracuje a k čemu nám napovídá slova z Ježíšova učení. /v

Křesťan bez odvahy, který neobrací vlastní síly k dobru, který nikomu nevadí, je zbytečný křesťan. Zamysleme se nad tím! Ježíš není jakýsi éterický a aseptický Bůh, který nezná lidské emoce. Právě naopak. Tváří v tvář smrti svého přítele Lazara se rozplakal; a v některých jeho projevech prosvítá jeho vášnivý duch, například když říká: „Přišel jsem vrhnout oheň na zem, a jak bych si přál, aby už vzplanul!“

Ježíš byl vášnivý.

Statečnost je základní ctností, protože bere vážně výzvu spočívající ve zlu na tomto světě. Někteří lidé předstírají, že toto zlo neexistuje, že je vše v pořádku, že lidská vůle není někdy slepá, že temné síly, které přinášejí smrt, nevedou v dějinách boj. Stačí však zalistovat v učebnici dějepisu, nebo bohužel i v novinách, abychom objevili hanebné činy, jejichž jsme zčásti oběťmi a zčásti protagonisty: války, násilí, otroctví, útlak chudých, rány, které se nikdy nezhojily a stále krvácejí. Ctnost statečnosti nás nutí reagovat a zvolat „ne“, důrazné „ne“ tomu všemu...

Ale nepohodlní vizionáři jsou velmi vzácní. Je potřeba, aby nás někdo vymrštil z měkkého pelíšku, v němž jsme se uvelebili, a přiměl nás rezolutně opakovat „ne“ zlu a všemu, co vede k lhostejnosti. „Ne“ zlu a „ne“

lhostejnosti; „ano“ cestě, cestě, která nás vede k pokroku, a za tu musíme bojovat. Objevme tedy znovu v evangeliu Ježíšovu statečnost a učme se.

František v katechezi o statečnosti 1/2

Intolerantní fanatik pravdy staví sebe a své nedokonalé poznatky zcela naroven s pravdou.

Je nesmiřitelným odpůrcem náboženské svobody, tedy svobody hledat v absolutní povtivosti pravdu a poddat se jí v té míře, jak ji poznal.

Fanatik pravdy sahal kdysi po meči a stavěl hranice k upálení; dnes vynalézá rafinované prostředky hospodářského a sociálního nátlaku vůči všem, kdo nejsou jeho mínění.

Bernhard Häring, koncilový teolog

Většina lidí si myslí, že velkého vědce dělá intelekt. Mýlí se: je to charakter.

Albert Einstein

Vyzval bych vás na soubor rozumu, leč vidím, že jste neozbrojeni.

William Shakespeare

Nikdy se nehádej s někým, kdo má větší televizi než knihovnu.

Emilia Clarke

Jak rozumíme Duchu božimu

V poslední, velký den svátků Ježíš vystoupil a zvolal: „Jestliže kdo žízni, ať přijde ke mně a pije! A z jeho nitra bude vyvěrat proud vody živé.“ (Srv. J 7: 37-39)

Písmo od začátku mluví o Duchu božím a připisuje mu velikou činnost. Tvořivá moc při stvoření je projevem Ducha. Otevřené osobnosti dostávaly dary Ducha: prorocký dar, moudrost k prosazování boží spravedlnosti a odvahy k péči o boží lid.

Písmo přirovnává působení Ducha ke vzduchu, větru, dechu a duchu. Také k dalším živlům, k obcerstvující vodě a žáru ohně. I holub (mírný, inteligentní pták) nebo příjemná vůně jsou obrazy Ducha. To vše přispívá k našemu porozumění Duchu božimu.

Už ve starém Izraeli existovalo velké očekávání vylíčit Ducha na všechnen lid.

„Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými pokyny ... Pak budete mým lidem a já vám budu Bohem.“ (Ez 36:27-28)

„S Izraelity uzavřu novou smlouvu; zůstal jsem jejich manželem. Svou moudrost jim dám do nitra, vepíší ji do jejich srdcí. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.“ (Srv. Jer 31: 31-34)

„Vyleji svého ducha na každého. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít prorocká vidění. Rovněž na otroky a otrokyně vyleji v oněch dnech svého ducha.“ (Jó 3: 1-2)

Jan Baptista oznámil: „Mesiáš vás bude ponořovat do Ducha božního! (Mt 3:11) Ježíš nám slíbil: „Pošlu vám nového Průvodce.“ (J 15: 26; 16: 7) „Ten vás naučí všemu a připomene vám vše, co jsem vám řekl.“ (J 14: 26)

„Kdo mě miluje, bude zachovávat má slova,

a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“ (J 14: 23)

„Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám.“ (J 15:7)

„Otče, posvět' je pravdou; tvoje slovo je pravda.“ (J 17 : 17)

„Duch vás uvede do veškeré pravdy, naučí vás všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl,“ slíbil nám Ježíš.

Ježíš krásně vyprávěl o Bohu, ale mnoha lidem se to nelíbilo. Když říkal zbožným: „Povyšujete se nad ty, kteří mluví o Bohu jinak, než vy, odepisujete je - Samaritány, pohany, hříšníky. Jste tak nesnášenliví, že i Mesiáše popravíte.

S tím nesouhlasili i apoštolové. Až po ukřižování učedníci uznali, že Ježíš nepřeháněl.

Ducha svatého a jeho dary si nemusíme „vyprošovat“. Duch nám už je dán, nabízen.

(Stačí poprosit jednou, čas věnujme raději naslouchání a spolupráci s dary Ducha.) Všechno ale není jen otázka darů. Dostat auto je něco jiného než jej umět řídit a používat.

Bůh člověka nepředělává, respektuje naši svobodu. Duch svatý je ochoten

nás učit a připomínat nám Ježíšova slova, ale nebude za nás dělat to, co je našim úkolem. Nikdo se za druhého nemůže naučit plavat, být ochotný nebo někomu porozumět. Jak, čím, a kudy, nás Duch uvede do boží pravdy? Je potřeba promyslet 14. - 17. kap. Janovu. Čteme tam: základní a klíčovou cestou k porozumění Bohu je Ježíšovo slovo. (Slovy k nám přichází většina informací.) Jenže apoštolové lpěli na svých názorech a předsudcích. Až ukřižování jim zbouralo jejich falešné představy o Bohu. Až když řekli: „My už ničemu nerozumíme“, mohl jim Ježíš konečně „otevřít mysl“, a vysvětlit jim to, čemu se dřív bránili.

Nemyslím si, že umím naslouchat Ježíšovi lépe než apoštol Petr, nebo že mám méně předsudků než apoštol Jan. Duch svatý je laskavý a ochotný průvodce Božím slovem, ale nám je zapotřebí se Božimu slovu dostatečně věnovat a odstraňovat v sobě překážky, které Bohu zabraňují se s námi setkat. Jinak Bohu neporozumíme. Bůh se k nám nedobývá.

Učedník se učí a nehraje si na Mistra. /v

Přemýšlím nad tím, co má vzájemně společného všechno tohle v katolické církvi. Co to je za obraz a jaký to má tvar, kde se to bere? Proč to je důležité? Protože nás katolíků je stále hodně a máme spoluodpovědnost (nikoli odpovědnost) za duchovní úroveň celé společnosti.

- Bagatelizace problému s STB v církvi.
- Odpor proti přijetí II. Vatikánského koncilu do praxe.
- Odpor proti přijímání laiků „na ruku“.
- Nesouhlas s papežem Františkem a překrucování jeho výroků.
- Odpor proti pracovnímu zrovnoprávnění žen.
- Odpor ke službě nevěřících, pokud neslibuje katolickou konverzi.
- Podpora požadavku „tradiční rodiny“ 19. století.
- Nucení duchovních, kteří mají děti, aby se k nim nepřiznali.
- Odpor proti prohlubování ekumeny.
- Averse k LGBT lidem a snaha omezit jejich občanskou rovnost.
- Odmitání pozhřebání trvalým svazkům homosexuálů.
- Přízeň poskytována hnutím neofašismu a nacionalismu.
- Opakující se snaha udělat z TF UK kněžské učiliště.
- Odpor proti teologickému vzdělání laiků.
- Odmitání diskuse o proměnách církve.
- Odpor proti účasti laiků na sněmech katolické církve.
- Snaha vyloučit trvalé a přátelské vztahy duchovních ve farnostech.
- Odpor proti Istambulské úmluvě.
- Požadavek na zachování povinného celibátu.
- Blízkost k osobám podporujících ve válce Rusko a Putina.
- Zakrývání a bagatelizace zneužívání dětí duchovními.
- Odpor proti svěcení ženatých mužů.
- Odpor k laické službě žen a dívek u oltáře.
- Vyloučení kněžského i jáhenského svěcení žen a diskuse o něm.

Pavel Korec

Nikdy se nehádej s knězem a s kurvou. Za kurvou stojí ďábel, ale za knězem stojí Bůh, řekl páter Ferda. V době pronásledování StB a nespravedlivých soudů za minulého režimu jsem si to rozšířil – za každým Ježíšovým učedníkem stojí Bůh. /v

Někdy od druhého očekáváme mnoho, protože my bychom pro něj také mnoho udělali. Netrap se tím, všechny vztahy nejsou rovnoměrné. Přátelství nelze vynutit. /v

Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá. Zkoumejte vše a sami se přesvědčujte, zda to je pravda.

J. A. Komenský

POKUD SE ZÁPAD PROBUDÍ, RUSKO NEMÁ ŠANCI

Rozhovor Oldřicha Dandy s Otakarem Foltýnem

Plukovník Otakar Foltýn (47) je právník a vojenský analytik. Účastnil se misí v Kosovu a Afghánistánu. V letech 2022 - 23 byl náčelníkem Vojenské policie. Nyní je zástupcem náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta.

Ukrajíně se na frontě přestalo dařit. Rusové pomalu, ale systematicky tlačí. Co se musí stát, aby se vojenské štěstí zase přiklonilo na stranu Ukrajiny?

To není o vojenském štěstí, ale o západní pomoci. Ukrajina je prostě vojensky, populací i ekonomicky násobně slabší stát než ruský agresor. Přesto se díky obrovskému vzepětí, statečnosti a odhodlání kombinovanému s vojenskou zdatností ubránili. Když následně válka přešla do opotřebovací fáze, musí si udržet pořád už zmíněné, ale zároveň jsou logicky závislí na západní pomoci. A k ní má aktuálně Západ zjevně menší odhodlání, než je třeba.

Představa, že se agresor zastaví a ukojí úspě-

Já nemám rád

Já nemám rád, když něco končí smrtí. Života pořád ještě nemám dost. A nemám rád ty chvíle, kdy mě drtí buď otupělost, nebo zuřivost. Nemám rád toho, kdo dokáže spojit nadšení hrané s chladným propočtem, a nesnesu, když někdo za mnou stojí a dopisy mi přes rameno čte.

Já nemám rád, když hovor přerušili, když někdo něco napůl udělá. Já nemám rád, když do týla se střílí, a koneckonců ani do čela. Nesnáším šeptandu a dlouhé prsty, červíka pochyb, pocty vítěze, když někdo jezdí rukou proti srsti, když někdo skřípe o sklo železem.

Nemám rád teplíčko a prázdné snění. Radši si spálím za patami most. Nemám rád toho, kdo čest klidně smění za okázalou mravopochestnost. Já na zlámaná křídla uvyknu si a bez lítosti na ně pohlížím - i bezmocnost, i násilí si hnuším. Jen mi je líto Krista na kříži.

Já nemám rád sám sebe, když se bojím, zuřím, když nevinný má utrpět, když nechtějí mě nechat na pokoji a když mě chtějí nechat na ocet. Nehodlám sloužit obrovitým scénám a milión za drobné směňovat. Ať se svět chystá k světovějným změnám, já tohle nikdy nebudu mít rád.

Vladimir Vysockij,
překlad Milan Dvořák

chem na Ukrajině, je idiotská.

Podpora USA se zasekla, dokáže Evropa vojensky pomáhat, aby se Ukrajina znovu nadechla?

Zatím ne. Vojenské kapacity USA tvoří většínu efektivní bojové síly NATO a tomu odpovídá i schopnost produkce sofistikovaných zbraňových systémů. Evropa se dlouho vznášela na obláčku představy konce dějin a akceptace militárního násilí maximálně v dalekém zahraničí. Demilitarizace po konci studené války byla v Evropě daleko rychlejší než v USA. Rusko si naopak velkou část vojenských zásob i vojensko-průmyslového komplexu nechalo. Jakkoliv je to v součtu násobně méně, než má NATO, má vůli využít to k agresí. Nyní na to doplácí Ukrajina. Svou prestiží ale i Evropa, která je sice ekonomickou silou srovnatelná s USA, ale její vojenské kapacity jsou výrazně menší.

Pomohlo by zapojení vojáků států NATO přímo v konfliktu, například tím, že by Ukrajince cvičili na místě, jak o tom mluvili prezidentů Macron a Pavel?

Jistě, ale není to třeba. Ukrajinci nevolají po nasazení evropských vojáků, ale po dodávkách zbraní. Říkají: budeme bojovat a nežádáme, abyste bojovali vy. Ale dejte nám zbraně, protože bez nich bojovat nejde.

A my si neuvědomujeme, že když jim pomááme, držíme válku daleko od nás. Představa, že se agresor zastaví a ukojí úspěchem na Ukrajině, je idiotská. Agresor se zastaví tam, kde je zastaven. Když to udělají Ukrajinci za cenu své krve, měli bychom být schopni obětovat alespoň malou část našeho bohatství a pomoci jim.

Mimochodem Česko nemusí dělat ani to. Na dodávkách Ukrajině brutálně vydělává český průmysl, protože za dodané zbraně dostáváme tržní ceny. A dokonce i odvody ukrajinských zaměstnanců v Česku převyšují výši nákladů na pomoc uprchlíkům. Ukrajinci přitom říkají, že jim nevdají, že na válce vyděláváme, ale ať jim proboha ty zbraně dodáme.

Rozhodující je nyní dělostřelecká munice, drony a systémy protivzdušné obrany včetně munice. Údery ruské armády na ukrajinskou infrastrukturu obránce nutí vzácné systémy protivzdušné obrany přesunout z fronty zpět k ochraně měst a pak chybí na frontě.

Převaha v množství dělostřelecké munice zase reálně ruské armádě umožňuje

přeorávat ukrajinskou obranu tak dlouho, že pomalu ale přece jen postupují, a to dokonce na několika místech najednou.

Pomůže munice, která se díky české iniciativě začala shánět po světě? Víc munice se snažily dodat větší a bohatší evropské státy, ale podařilo se to až Čechům, čím se to dá vysvětlit?

Ano, česká iniciativa je důležitá, protože alespoň částečně překlenuje období, v němž se zvyšuje evropská, zejména německá výroba, a umožňuje Ukrajincům vydržet, než se znovu navýší pomoc z USA. Česká iniciativa pochopitelně nespadá z nebe, ale součástí vysvětlení je, že v Česku i z tradičních příčin zůstal proporcionálně větší obranný průmysl, než kterým disponuje například Nizozemí nebo Dánsko, přičemž to samé platí o obchodních kontaktech.

Vy jste jedním z iniciátorů sbírky na získání FPV dronů pro ukrajinskou armádu? Už bojují na frontě? Jakou máte od Ukrajinců zpětnou vazbu?

První várky dronů Nemesis už jsou na frontě a díky nad očekávání velké rychlosti vybraní peněz už plánujeme dalších deset tisíc. Ukrajínští vojáci průběžně vznášejí nové požadavky, které vychází ze zkušeností a aktuální situace, a proto se musí technické provedení dronů neustále přizpůsobovat. Každopádně ale jsou velice vděční a Česká republika má na Ukrajině neuvěřitelně dobré jméno. Mimo prestiž je ovšem zásadním přínosem i předávání zkušeností české armádě, protože některé věci prostě nejde vyzkoušet jinde než na bojišti.

Jak moc jsou bezpilotní prostředky v této válce důležité?

Čím dál víc. U některých jednotek už způsobují drony větší ztráty než dosud dominující dělostřelectvo. Přestože ne každý dron proletí rušením nebo se trefí, stále má jejich nasazení v některých situacích lepší poměr cena/výkon než dělostřelectvo. Za jeden standardní granát ráže 155 milimetrů pořídíte několik dronů, které jsou přesnější. Ne vždy to platí, ale velmi často jsou efektivnějším způsobem ničení nepřítelů. A testují se i velké drony, fakticky malé „letadlové“ lodě pro miniaturní drony vypuštěné až ve vhodný okamžik. A to jen jeden z mnoha příkladů, jak se mění bojiště.

Ukrajinci pomocí dronů dělají přepadové akce v hloubce ruského území - na rafinerie nebo na letecké výcvikové středisko. Lze čekat, že pokud by dostali rakety dlouhého doletu nebo stíhačky, že budou Rusům více zatápět na jejich území? A mohlo by to pomoci změnit situaci na frontě?

Stíhačky Ukrajina potřebuje primárně k obraně před mnohonásobně silnějším ruským letectvem, ale střely s plochou dráhou letu, jako je například SCALP, se hodí na údery v hloubce ruského území. To má samozřejmě i vliv přímo na frontě. Například nasazení prvních raket HIMARS s doletem jen osmdesát kilometrů umožnilo ničit ruská velitelská a především logistická centra v hloubce ruské operační sestavy. Příмым ná-

sledkem bylo odsunutí logistiky za jejich dostřel, čímž se ale strašně zpomalil přísun zásob, a tedy i efektivita okupačních sil na frontě. I když žádný zbraňový systém není stříbrnou kulkou, jejich použití v souhře už může působit parametrickou změnu.

Co se stane, kdyby USA přestaly Ukrajinu vojensky podporovat?

To vidíme už nyní. Výpadek či přesněji výrazné zpomalení pomoci z USA je hlavní příčinou, proč Ukrajinci museli přejít do strategické obrany a ruská armáda naopak převzala operační iniciativu. Obnovení americké pomoci je základním předpokladem, aby ukrajinská armáda nabrala dech. Jakkoliv výrazně akceleruje zejména německá pomoc, a to včetně produkce obranného průmyslu, a probudila se zřejmě konečně i Francie, ještě dlouho budou zásadní dodávky z USA.

Co by Ukrajincům nejvíc pomohlo?

Dlouhodobý stabilní, předvídatelný proud zásob a zbraní, na prvním místě dělostřelecké munice, prostředků protivzdušné obrany a náhradních dílů. Jasná deklarace, že stojíme za mírem uzavřeným výhradně dle podmínek napadeného, tedy Ukrajiny. A naše vlastní přesvědčení, že agresorovi se neustupuje. Nikdy, dokud není oběť v bezpečí.

Jsou namíste obavy, že pokud zvítězí Trump v prezidentských volbách, že Spojené státy donutí Ukrajinu k míru?

Udělám výjimku ze zásady, že nekomentuji politiku. Dle mého soudu v tento okamžik neví, co udělá Trump, ani Trump sám. Je chaotik a na mezinárodní politiku se dívá optikou obchodního vyjednávání. Obojí kremelskému režimu vyhovuje.

Po Maďarsku už i Slovensko nechce o vojenské pomoci nic slyšet. Nepovede to postupně k tomu, že i Evropa bude souhlasit s jednáním o míru bez toho, aby Ukrajina získala zpět zabraná území?

To ale není tak jednoznačné. Slovenský zbrojní průmysl své dodávky ani s novou vládou nijak neoslabil. Spíše naopak. Rozpor mezi předvolební rétorikou a faktickým pokračováním prodeje slovenských zbraní na Ukrajinu je sice v rovině rétoriky zjevný, ale dodávky prostě pokračují a zřejmě to nijak nevádí ani voličům, kteří slyšeli na výkřiky „ani náboj na Ukrajinu“.

Co říkáte na informace, že se v NATO mluví o plánu, že se Ukrajinci vzdají Krymu a Donbasu, ale budou ihned přijati do Aliance?

S funkční historickou pamětí a českým mýtem „o nás, bez nás“ v kontextu ztráty Sudet v roce 1938 si neumím představit, že bychom už sami kvůli sobě akceptovali jiné řešení, než si budou přát sami Ukrajinci.

Má Ukrajina silu, aby dobyla zpět anektované území?

Má k tomu vůli a odvalu, ale ne dost zbraní. Ale pokud se Západ probudí a ukáže vůli i schopnost stát za Ukrajinou, nemá ruský režim proti obrovským ekonomikám Západu vůbec šanci. Stejně jako ji neměli nacisté před osmdesáti lety.

Co to bude pro nás i pro Ukrajince zna-

menat, když se jim nepodaří výhledově získat zpět ztracenou zemi? Ten konflikt přece nemůže trvat roky?

Nejsme-li banda zpohodlnělých retardů, pochopíme, že pomoc Ukrajině je v našem bytostném zájmu.

Válka trvá v omezené intenzitě deset let a v plné intenzitě dva roky. Průměrem druhé světové války jsme někde v roce 1941 a Gabčík s Kubišem se připravují k seskoku, aby příští rok odpráskli Heydricha. Skutečně byste si vážil člověka, který by jim řekl: kluci, neskákejte, nacisté všude vyhráli a teď drtí sovětskou armádu, nechte to na diplomatech, musíme jednat? Představuji si tu řádku, kterou bychom si od Kubiše zasloužili. Takže ne. Válka skončí jednáním, ale musí to být za podmínek napadeného, ne agresora.

Je reálné, že válka se rozšíří dál do Evropy? Byla by Evropa schopná se bez pomoci Spojených států bránit? Říkal jste, že usnula na obláčku iluzí o konci dějin.

Dokonalou zárukou, že se tak nestane, je pomoc Ukrajině a zničení ruské agresivity tam. To je nejlepší záruka, že ruský režim posílený okupovaná ukrajinská území a zdroje nebude pokračovat dál. Jestli někdo chce mír a bojí se, aby nemusel do zákopů, měl by podporovat Ukrajince, kteří šli do zákopů za sebe, nicméně jsou tam i za nás.

Čtyřicet let za studené války se svět děsil, že zaútočí ruský medvěd a Evropa se bude muset bránit za cenu mobilizace svých synů. Nyní zaútočil a zastavila ho daleko menší Ukrajina. Evropa má dát jen zbraně, aniž by obětovala jedinou kapku krve.

Připravují se evropské armády, včetně české, na případný konflikt dostatečně? Neměli bychom vážněji mluvit o obnově povinné vojenské přípravy mladých lidí?

Nepřipravují se dostatečně zejména kvůli kecům následovníků Chamberlaina a Daladier, kteří krátkozrace slibují „mír pro dnešní dobu“, ale už neříkají, že by to byla záruka války pro zítřek. Základní vojenská služba ovšem obnovena přinejmenším u nás nebude. Nejsou na to zásoby, instruktoři ani vůle. Aktuálně ale stačí poctivě začít plnit závazky v NATO, tedy vybudovat vlastní moderně vyzbrojené jednotky a doplnit zásoby. Díky platbám za ukrajinské zbraně se masivně rozšiřuje náš obranný průmysl, a tedy české průmyslové kapacity. Není nejmenší důvod nebýt obranschopní, když se navíc nejedná o žádné platby někam do zahraničí, ale o bojeschopnost naší vlastní armády. To jsme totiž slíbili v NATO.

Jak na tom vojensky, materiálně a personálně nyní obě strany jsou?

Kremelský režim překvapil schopností vydržet vysoké ztráty vojáků a techniky, a dokonce převzít operační iniciativu. Přehlíží se například mimořádně důležitá role ruské centrální banky, která vytvořila podmínky pro přechod na poloválečnou ekonomiku. Ruská propaganda zejména vůči vlastnímu obyvatelstvu je také mimořádně efektivní. To ovšem neznamená, že kremelský režim přestal být křehký, protože se fakticky jedná

o režim mafiánský, a tedy dlouhodobě neefektivní.

Naopak ukrajinská strana dlouhodobě vykazuje vyšší motivaci vojáků a jednoznačně větší vojenskou profesionalitu včetně ohledů vůči životům vlastních vojáků. Ukrajinci ale logicky mají méně zdrojů a především výrazně jiné cíle, protože jejich strategickým cílem bylo vydržet ruský úder - což zvládli - a následně osvobodit co nejvíce okupovaných území. To zvládli asi z poloviny a nyní opět trochu ztrácejí. Cílem kremelského režimu je udržet si moc, přičemž úspěchy či neúspěchy na bojišti jsou sekundární, pokud není ohrožena moc. Obě strany teď nemůžou ustoupit a rozhodující bude navýšení západní pomoci a výdrž.

A jak dlouho budou muset vydržet, protože únava z války už určitě na Ukrajince silně doléhá?

Přesně o den déle než nepřítel.

PŘELUD O VLÁDĚ SILNÉ RUKY A SKUTEČNÁ DIKTATURA

Timothy Snyder, 2. dubna 2024

Diktátor, který se nezodpovídá zákonům ani voličům, nemá důvod brát ohled na nic jiného než na své osobní zájmy.

Pokud pomůžete autoritáři dostat se k moci, zlikvidujete tím demokracii. Spálíte za sebou most.

Spouště Američanů se zamlouvá představa vlády silné ruky. Proč by nemohl vládnout diktátor, který všechno zařídí?

Žil jsem ve východní Evropě, když tam ještě byly vzpomínky na komunismus čerstvé. Zavítal jsem do oblastí na Ukrajině, kde Rusko zavedlo svůj okupační režim. Desítky let jsem četl svědectví lidí, kteří žili pod nacistickou nebo stalinistickou nadvládou. Viděl jsem hromadné hroby, některé staré, jiné čerstvě vykopané. A mám přátele, kteří žili v autoritářských režimech, včetně politických vězňů a těch, kteří přežili mučení. Pár lidí, kterým jsem důvěřoval nejvíce, bylo zavražděno.

Osobní zájmy

Vláda silné ruky je přelud. Zásadní je pro něj představa, že autoritář bude *vaším* autoritářem. Nebude. V demokracii volení zástupci naslouchají voličům. Považujeme to za samozřejmost a představujeme si, že diktátor nám bude něco dlužný. Jenže hlas, který mu dáváte, stvrzuje naši bezvýznamnost. Vtip je v tom, že tyran nám nic nedluží. Jsme týráni a zvykneme si na to.

Další příjemnou iluzí je, že autoritář sjednotí národ. Ale začínající diktátor bude vždycky tvrdit, že někteří do něj patří a jiní ne. Jednu skupinu za druhou pasuje na nepřátele. To vám může být příjemné, dokud budete mít pocit, že stojíte na správné straně. Ale najednou je strach samotnou podstatou života. Jakmile jednou začne politika ve stylu „my proti nim“, nikdy už neskončí.

Sníme o tom, že autokrat nám umožní soustředit se na Ameriku. Ale diktatura otevírá naši zemi tomu nejhoršímu, co svět nabízí.

Americký autoritář se bude poměřovat bohatstvím a mocí jiných diktátorů. Bude se s nimi přátelit a závodit s nimi. Od nich se bude učit novým způsobům utlačování a vykořisťování vlastního lidu.

Podle tohoto přeludu autokrat alespoň věci zařídí. Jenže diktátorská moc dnes nespočívá v tom, že by dosáhla čehokoli pozitivního. Jejím cílem je zabránit, aby čehokoli dosáhl někdo jiný. Autoritář je ve skutečnosti slaboch: jeho tajemství spočívá v tom, že oslabuje všechny ostatní, aby nebyli silnější než on. Diktátor, který se nezodpovídá zákonům ani voličům, nemá důvod brát ohled na nic jiného než na své osobní zájmy. Ty jsou v jednadvacátém století prosté: umřít v po-

steli jako miliardář. Aby se autokrat obohatil a nedostal se do vězení, demontuje soudní systém a nahradí úředníky svými věrnými. Noví byrokraté nebudou cítit žádnou odpovědnost. Základní funkce státní správy se porouchají. Občané, kteří k nim budou chtít mít přístup, se naučí uplácet. Byrokraté, kteří se k funkcím dostali díky nepotismu, budou zkorumpovaní a občané budou zoufalí. Korupce se záhy stane něčím normálním, ba nezpochybnitelným.

Když se přelud o vládě silné ruky promění v každodenní diktaturu, lidé si uvědomí, že potřebují věci jako vodu, školy nebo sociální dávky. Pokud jsou tyto statky v diktatuře dostupné, mají svou morální cenu i cenu v penězích. Když přijdete na úřad, bude se od vás očekávat, že autokratovi vyjádříte osobní loajalitu.

Pokud vám tyto praktiky vadí, máte smůlu. Američané se rádi soudí a mnozí z nás předpokládají, že se mohou obrátit na policii.

Když ale zvolíte autoritáře, odhlasujete si tím zrušení právního státu. U soudu bude záležet jen na loajalitě a bohatství. Američané, kteří se nebojí policie, se jí bát naučí. Ti, kdo nosí uniformu, musí buď odejít ze sboru, nebo se stát vykonavateli rozmarů jednoho člověka.

Nemůžete utéct

Všichni (kromě diktátora a jeho rodiny a přátel) zchudnou. Tržní systém je založený na konkurenci. Za vlády silného autokrata nic takového neexistuje. Vláda bude zvýhodňovat autokratův klan. Majetková nerovnost v naší zemi, která je už tak dost vysoká, se ještě vyostří. Každý člověk usilující o bohatství bude muset vyhledat patronát u oficiálních oligarchů. Provozovat malou firmu

vás může lživě udat. A pak, pokud jste volili autoritáře, budete zmatení. Ale to byste neměli. Právě pro tohle jste hlasovali.

Z udávání se stane normální chování. Donášení na druhé lidem pomáhá cítit se v bezpečí i bez zákonů a voleb. Pod vládou autokrata nemůžete věřit svým kolegům, přátelům, a dokonce ani své rodině. Politický strach nejenže zahlučuje veškerý veřejný prostor, ale také rozkládá všechny soukromé vztahy. A brzy pohltí i vaše myšlenky. Pokud nemůžete říct, co si myslíte, ztrácíte přehled o tom, čemu věříte. Přestáváte být sami sebou.

Když dostanete infarkt a jdete do nemocnice, musíte se bát, jestli je vaše jméno na seznamu. Péče o staré rodiče je náhle v ohrožení. To nemocniční lůžko nebo místo v domově důchodců už není jisté. Pokud na sebe upozorníte, budou staří příbuzní vyhozeni na ulici. Takhle to v Americe teď nefunguje, ale takhle vždycky fungují autoritářské režimy.

Přelud se rozplyne

V přeludu o vládě silné ruky nikdo nemyslí na děti. Ale strach o děti je základem diktátorské moci. I odvážní lidé se krotí, aby se jejich dětem nic nestalo. Rodiče vědí, že na děti si lze zasednout, že mohou být zbity. Pokud rodiče vybočí z řady, děti přijdou o jakoukoli šanci studovat na univerzitě nebo přijdou o práci.

Školy se stejně zhroutí, protože diktátor stojí jen o mýty, které ospravedlňují jeho moc. Děti se ve škole učí udávat se navzájem. Každá další generace musí být krotší a nevzdělanější než ta předchozí. Čas strávený s malými dětmi rodiče stresuje. Buď vaše děti opakují propagandu a říkají vám režimní lži, nebo se bojíte, že přijdou na pravdu a dostanou se do problémů.

V diktatuře už rodiče svým dětem neříkají, co si myslí, protože se bojí, že to jejich děti budou opakovat na veřejnosti. A jakmile rodiče přestanou doma říkat své názory, nedokážou už vytvořit domov, kde mezi členy rodiny panuje důvěra. I rodiče, kteří rezignují na upřímnost, se musí bát, že se jejich děti jednoho dne dozvědí pravdu, začnou jednat a dostanou se do vězení.

Jakmile tento proces jednou začne, jen těžko se dá zastavit. V současné fázi přeludu o vládě silné ruky si lidé představují vzrušující experiment. Domnívají se, že pokud se jim autokratova vláda nebude líbit, prostě si příště zvolí někoho jiného. To je ovšem omyl. Pokud pomůžete autoritáři dostat se k moci, zlikvidujete tím demokracii. Spálíte za sebou most. Přelud o vládě silné ruky se rozplyne a zůstane skutečnou diktaturou.

Nejspíš vás nikdo nezabije ani nebude muset nese člověk temnou zodpovědnost za smrt druhých. Až se začne zabíjet, už budete vědět, že nejde o jednotu, o národ ani o to, aby se věci dotáhly do konce. Nejlepší Američané, které jste svým hlasováním zradili, budou zavražděni z rozmaru a pro obohacení diktátora. Vaší tragédií bude žít dost dlouho na to, abyste to pochopili.

Deník N

AKTUALITY

Farnost sv. Václava s podporou města Letohrad vás srdečně zve na **Slavnost osvobození** 7. května od 18 h. v areálu kostela sv. Kateřiny v Letohradě-Kunčicích

Program:

- Přivítání u pomníku obětem 1. a 2. světové války
- historická vzpomínka na místní obyvatele
- žesťový kvintet pod vedením Jana Adamce
- beseda s občerstvením

Společnost F. V. Heka, Město Letohrad, Kulturní centrum Letohrad a Univerzita Hradec Králové pořádají 33. ročník

Mezinárodního hudebního festivalu LETOHRAD 2024

1.– 9. června

pod záštitou: **Miloše Vystrčila**, předsedy Senátu Parlamentu ČR a **JUDr. Martina Netolického, Ph.D.**, hejtmana Pardub. kraje

PROGRAM:

sobota 1. června v 19.30 hodin v letohradském Domě kultury:

- předání cen Města Letohrad,
- předání ceny Grand prix
- **Zahajovací galakonzert – MUSIC IN DIVERSITY**

New San-geu-tai Band, Taiwan
Harmonie Letohrad, ČR

Josef Pilný - dirigent

Vstupné – 200 Kč. *Vstupenky zakoupíte v Infocentru Letohrad, v pokladně DK a on-line na www.kultura.letohrad.eu*

neděle 2. června:

- v 15 h. v kostele v Mistrovicích
- v 18 hod. v kostele v Jablonném n. Orli.

Géniové baroka

Vokálně-instrumentální soubor EnRe

čtvrtek 6. června ve 20 hod. v evangelickém kostele v Horní Čermné **Varhanní recitál**
Waclaw Golonka – varhany (Polsko)

Noc kostelů v pátek 7. června:

- v 19 hod. v kostele ve Výprachticích
- v 21.30 h. v kostele sv. Václava

v Letohradě - **Italský temperament**

Walter D'Arcangelo – varhany (Itálie)
Královéhradecký smyčcový kvartet (ČR)

sobota 8. června v 15 h. v klášteře v Králíkách - **Jihoamerický karneval**

Christina Dinorah Garcia Banegas – varhany (Uruguay)

neděle 9. června v 15 h. v lukavickém kostele **Závěrečný koncert**

Leoš Čepický - housle (ČR) – Sólové sonáty J. S. Bacha

Matthias Jacob – varhany (Německo)

Vstupenky zakoupíte 45 minut před začátkem v místě koncertu.

Česká křesťanská akademie zve na přednášku **PhDr. Ireny Kalhousové: Válka v Gaze – konec nadějí na mír mezi Izraelci a Palestinci nebo šance pro nový začátek?**

Pátek 10. května od 19 h. v evangelickém kostele v Letohradě

5. 4. Zdenku Moravcovou 92 let

PASTORAČNÍ RADA

zápis z jednání 11. dubna

Omluveni: P. Peťovský, J. Skalická

1. Zhodnocení uplynulých akcí

- Misijní klubko a zdobení svíček na faře – děti měly zájem, svíčky byly nabízeny v kostelích před Velikonocemi
- Výlet s náboženstvím do Třebechovic – účast cca 50 dětí, i přes nepřízeň počasí se výlet vydařil, děti přijely spokojené; děkujeme M. Novotné, J. Andrášové, P. Tomkové, které pomáhaly se zajištěním zdárného průběhu
- Duchovní obnova s Mons. Josefem Suchárem – na faře bylo plno, povídání „úžasné, živé a inspirativní“, děkujeme
- Brigáda ve farním lese – sešlo se 17 lidí, dřevo je převezené na farní zahradu, děkujeme Petru Mikyskovi za zorganizování
- Schůzky ministrantů – děkujeme P. Hoffmannovi a E. Novotnému za jejich práci s dětmi a ministrantům za službu u oltáře během velikonočních bohoslužeb
- Setkání maminek s dětmi – bude probíhat pravidelně každou 3. středu v měsíci

2. Velikonoce

- Máme radost, že celá farnost slavila Velikonoce společně, děkujeme K. Dvořákovi a V. Vackovi. Děkujeme také všem farníkům, kteří se na slavení Velikonoc podíleli
- Výběr lidí pro obřad umývání nohou je třeba provést dřív (únor). Bylo by dobré, aby kandidáty oslovoval jeden člověk.
- Je třeba promyslet systém rozdávání chlebových placek na Zelený čtvrtek.
- Velkopáteční hra pro rodiny s dětmi – povedená, hojně navštívená
- Ranní chvály – kladné ohlasy
- Děkujeme za zpěvy při bohoslužbách.
- Společná snídane v Orlovně byla příjemná, vydařila se. Děkujeme všem, kteří se podíleli na přípravě a průběhu. Příště zvážít uvítání příchozích a seznámení s „organizací“

3. Plánované akce

- 7. 5. Večer u Kateřiny
- 17. – 19. 5. Kopečková pouť – ozvučení kaple na Kopečku – E. Novotný osloví J. Mikysku, bohoslužby na Kopečku

budou 17. 5. v 18 hod, 19. 5. v 8,30 a v 10 hod.

4. Farní odpoledne spojené s besedou o misiích – přesuneme na podzim, do léta už nemáme volný termín
5. Schůzka ohledně budoucnosti fary – oslovíme konkrétní lidi, kteří by byli ochotni hledat řešení a mohli přispět svými zkušenostmi a nápady. Termín domluvíme na příští radě. PR navrhuje řešit budoucnost budovy fary zvlášť od farní stodoly se zahradou. J. Jurenka domluví schůzku s J. Bernardem ohledně průzkumu „farního minění“
6. Adopce na dálku – děkujeme všem, kteří přispěli. Pro našich 10 dětí je zajištěno studium a pomůcky na další rok. Rozpčetění pokladniček v polovině výběracího období mělo význam
7. Varhany na Kunčicích – oprava je vyčíslena na 110 000 Kč. Ekonomická rada nedoporučuje investovat tolik peněz z farní pokladny. Budeme hledat jiné možnosti financování, granty, dotace...
8. Farní web – je připravený ke spuštění, J. Čanda oslovil Josefa Vencla a Tomáše Moravce, zda by si farní stránky vzali na starost a spravovali je, čeká na odpověď. Běžné úpravy budou moci provádět M. Mikysková a K. Dvořák
9. Farní časopis Okénko – zájem o práci v redakční radě projevil Martina a Martin Suchomelovi. Požádáme je o sdělení jejich představy na příští pastorační radě (M. Mikysková), v ohláškách zároveň vyzveme i další zájemce
10. Osvětlení horní společné místnosti na faře – J. Čanda poslal návrhy (obrázky) svítidel, PR se může vyjádřit k obdržným návrhům a na příští radě probereme podrobněji – výkon, cena...
11. Farní zahrada
  - na výzvu ohledně sečení farní zahrady zareagovali Jiří Hubálek, Ondřej Faltejsek a Filip Hoffmann – Petr Hoffmann s nimi domluví služby
  - Technika k údržbě zahrady je nedostatečná. Stávající traktor je P. Josefa Roušara – zajistíme servis a vrátíme mu ho. Je tedy třeba koupit nový, L. Majvald zajistí výběr. Také běžné sekačky na trávu je třeba dát do servisu a v případě, že se nevyplatí oprava, porýdit nové. Hodila by se i strunová sekačka nebo křovinořez. Požádáme farníky o příspěvek na pořízení zahradní techniky - do kostelů umístíme kasičky
  - Ke zvážení: část z výdělku ze Svatováclavské slavnosti věnovat na údržbu a obnovu zahradní techniky.
12. Charita - 12. a 13. 4. proběhne jarní sbírka šatstva na faře.

Příští jednání pastorační rady 9. 5. v 19 hod.

Zapsala

L. Stejskalová

1. Projektová dokumentace parkoviště u orlického kostela je v realizaci, byly projednány drobné úpravy - rozšíření parkovacího stání na šířku 270 cm a zrušení parkovacích míst na pravé straně z pohledu příjezdu. Finanční prostředky na výstavbu parkoviště jsou zajištěny. Farnost zaplatí ze svých prostředků pouze projektovou dokumentaci.
2. Nabídka na údržbu varhan na Kunčicích – cena 110 tis Kč.
Vzhledem k tomu, že na varhany se prakticky nehraje (1x až 2x za rok) - nebude se prozatím realizovat. Pokusíme se zjistit informace o potenciálních účelových dotacích.
3. Bylo projednáno hospodaření farnosti za rok 2023. Výsledek činí +445 433 Kč. Podrobnější informace budou zveřejněny v Okénku. Ke konci měsíce března končí v České spořitelně termínovaný vklad. Vzhledem k tomu, že nejsou očekávány v roce 2024 mimořádné výdaje farnosti, bude jednáno s bankou o podmínkách na zhodnocení, v současné době, zbývajících finančních prostředků.

Zapsal Jiří Skalický starší

ZPRÁVY Z CHARITY

Nevíte si rady s péčí? Zkuste Charitu.

Oblastní charita Ústí nad Orlicí s otevřením nového kontaktního místa nabízí službu osobní asistence, a to zejména v okolí měst Letohradu a Jablonného nad Orlicí. Pokud nestáčíte na péči o své blízké, kteří již nejsou soběstační, zkuste osobní asistenty. Ti pomáhají potřebným lidem zvládat běžné denní činnosti nebo hygienu, dělají jim doprovod, aktivizační činnosti atd.
Bc. Andrea Součková, tel. 731 402 328,
e-mail: osobni.asistence@uo.hk.caritas.cz

Adopce na dálku 2024

Letos se ve sbírce v kostelech letohradské farnosti vybralo 49.370 Kč na podporu vzdělání dětí z nejhudších částí Indie. Peníze ze sbírky a od individuálních dárců v celkové výši 65.000 Kč budou použity na zaplacení dalšího roku studia 10 dětem, které letohradská farnost ve spolupráci s Oblastní charitou podporuje. Děkujeme za podporu všem, kdo přispěli na tento projekt.

Indické děti pro nás malují obrázky

Během návštěvy Indie v roce 2022 jsme měli možnost vidět výstavu obrázků, kterou připravily děti jako poděkování dárcům za podporu ve vzdělávání. Tyto obrázky nyní nabízíme jako poděkování za finanční dary pro děti, které žijí na okraji indické společnosti a které nemají stálé dárcy. Obrázky jsme rozdělili do pěti skupin. Pokud se vám některý líbí, zašlete finanční dar v libovolné výši na podporu vzdělávání dětí v Indii a vyplňte níže uvedený formulář: <https://adopce.hk.caritas.cz/obrazky-deti-z-indie>

ANEŽČINY DOBROTY

Mám pidi desetiměsíčního synovce Jiříčka. Je to velice čilý a učenlivý mrně, který je po každou legráčku.

Už umí strašnou spoustu věcí – výt na měšic jako vlk, napodobit celou plejádu zvířátek, slejzat z gauče po zadečku, poprosit o křupku či na posezení zdlábnout celej rohlík. Spoustu ho toho naučila Baru s Jiříkem, to je jasný, něco babičky a dědečkové, jen já, jeho tetka a kmotra, nic. Vidíme se prostě moc málo na nějaký soustavný tetičkovský působení. (Jednou jsem se ho snažila naučit znakovat „děkuju“, ale bez většího úspěchu. Uznejte sami, umět „prosím“ je strategičtější, protože existuje šance, že dostane křupku, z „děkuju“ žádný takový výhody neplynou.)

Až minulej víkend jsem konečně skórovala! Naučila jsem toho svého synovce tak důležitou věc do života, že Baru a Jiřík pláčou dojetím, kdykoli ji jejich drahej potomek předvede.

V sobotu večer jsme si dali víno. Jelikož se pyšním schopností procitěného hraní na skleničku (vypilovaného zejména během jednoho dávného večera, v němž mě moji nerozumní kamarádi ponoukali, abych na ni zahrála něcojakostupnici, a já ještě nerozumnější jsem jejich výzvu přijala a nechala si pilně dolévat, abych docílila naprosté čistoty tónů...), jsem využila příležitosti předvést svoje umění. Protože jsem teta velmi uvědomělá, smočila jsem prst do vína potají, aby Jiříček neviděl, a jala jsem se kroužit tklivý tón. Mládě bylo nadšený, ani jít spát kvůli tomu nechtělo!

Myslím, že jsme si ten večer spolu moc užili.

Včera mi volala moje milá sestřička a se slzou v oku a hlasem celým rozechvělým mi děkovala za to, co jsem jejímu synkovi vstúpila do života.

Ten malej vyuk má stoprocentně vřadu na hlavičce skrytý očičko, protože jak prý vidí skleničku, je úplně nepřičetnej, sápe se po ní a chce si v ní máchat prstíčky. Není zač, ráda jsem pomohla. Teď přemýšlím, v čem ho obohatím příště. /AN

PAMPELIŠKY

Máte zahrádku? Je to radost, vid'ete, pozorovat, jak po zimě ožívá. Dokud si pamatuju, co kde loni předloni a ještě dříve rostlo, očima tahám stvolý těch rostlinek a těším se, jak pokvetou.

Takhle třeba nám na zahradě už víc než čtyřicet let tatínka připomíná dlouhý záhonek jeho růžových floxů. A hned vedle se k světu mají pivoňky, bílé i červené, ty zas měla ráda maminka. Přežívají, díky naší péči nepěčí a šťastně překvapují každý rok.

Pěče nepěče. Nevím jak vy, já si ale chvílemi zoufám. Na co mi před lety stačil víkend, a zahrádka vypadala jako udržovaná, to teď trvá týdny. A výsledek stejně moc valný není. Jak je ale člověk v nějakém záhybu duše pře-

ce trochu převít, vymlouvá se - zvláště letos - tu na zimu, tu na mokro, tu na jiné povinnosti. Teda, já to tak určitě mám. Bude to pohodlnost, taky ale stará záda, nohy, ruce a odvaha přiznat si to.

A to vedle své nedostatečnosti nemluví o vyložených nepřátelech, s nimiž na zahradě bojujeme. Třeba medvědí česnek. Užitečný, voňavý, šťastně sbíraný kdekterou sousedkou i námi. Taková velikononoční nádivka s touhle bylinkou, nebo pesto, nebo jen tak nakrájený na krajíc chleba s máslem! Dobrota. Prý roste rád na vlhkém, stinném místě. Náš česnek se však rozhodl vyrazit do trávníků celodenně vystavených sluníčku, líbí se mu v záhoncích u tulipánů... prostě, nedodrží pravidla. Snažím se všemožně jeho kočování omezit, úspěšná nejsem.

Stejně jako v domluvě s kočkou. Naši sousedé jsou milovníky domácích mazlíčků. To je v pořádku. Kočky, inteligentní osobnosti, si svoje teritorium uchovávají v naprosté čistotě. Naši zahradu mají za cizinu, kam je možno vyvážet bezplatně odpad. A tak od jara do podzimu zachraňuju vyhrabané sazenice jahod, odhrabané kořeny rododendronu, růží, zničené hlediky nebo afrikány, cokoliv, co se právě tomu nájezdníkovi zalíbí a likviduju ten nelibý odpad.

O slimácích vám povídat nemusím, s tím se trápíme všichni, půda bude co nevidět bleďomodrá od těch zázračně málo fungujících kuliček.

Jak tak nad trampotami se zahradou přemýšlím, nacházím zvláštní souvislosti s každodenním životem. Někteří politici jsou jak ten česnek, kočka nebo slimáci dohromady. Nedodržují pravidla, to, co říkali loni, nejen letos neplatí, ono dokonce neplatí ani to, na čem se téměř shodli u prezidenta, a jsou tak namyšlení, že přezíravě odmítnou jednání na nejvyšší úrovni. Stejně jako ta kočka si myslí, že plebs, ten lid, jehož blaho si tak často berou do pusy, snese jakékoli podrážování, rýpání, nečistoty a sprostoty. Na výlupky všech těch politických nectností, na jejich lži, urážky, hrubosti vyslovované tam, kde se mají řešit problémy státu, na záměrné ničení a zdržování práce, na zbytečné hodinové proslovy o ničem, na nic z toho modré kuličky taky neplatí. Měli bychom platit my. Myslet, porovnávat, nevěřit pohádkám, co slibují modré z nebe, ani těm se strašidly. Hlavně nevěřit tomu, že mocný a bohatý jedinec zařídí všechno a my budeme na věky bez starostí.

Nevím, možná se pohybuju v nějaké názorové nesprávné bublině. Prý je velký rozdíl mezi mladou a starou generací. Nás, stařeny, udivuje míra podpory, kterou oznamují průzkumy veřejného mínění. Jak mohou lidé tleskat někomu, kdo se chová tak neurvale? Tak mění postoj a plány? Copak ty chytré české hlavičky se zlatýma ručičkami zakrňly?

Ještě jedna věc mne letos na zahradě vyvedla z míry a přidělala vrásky a práci. Pampelišky. Jsou tak krásné, když kvetou, kolik včelíček přilákají! Jenže jich je moc.

Trávník hyne, pampelišky jej zcela ovládly, kde rozloží své listy, tráva ustoupí. A tak chodím, vyrývám a ničím tu krásu a obživu včelíček a je mi to líto. Pampelišky to však nevzdávají. Kořen se mi nepodaří vytrhnout vždy, po čase s údivem zjišťuju, že torzo rostliny vrhlo do světa hned několik poupat. Jako by chtěla pampeliška říci, na mne nemáš, mě nezničíš, já tu budu pořád. Ta životaschopnost, ta touha vydržet, nevzdat to, nad tím žasnu. Příroda, věčná, vytrvalá. Kolik lidí ji vzývá! A myslíme to doopravdy?

Pampeliška nechce vzdát svou existenci. Vydá všechny síly, aby vyrostla další generace, aby její rod přežil. A co my? My vedeme diskuse o tom, jak jsou děti – jejich pořízení, zabezpečení, výchova... obtížné a drahé.

Asi změním svůj postoj k pampeliškám.

EN

POZORUHODNÉ ŽENY LETOHRADU

Věra Ruprechtová – statečná a pevná za každého režimu

„Byla osobností, která nás převyšovala,“ píše v úvodu nekrologu v červnovém Okénku v r. 2010 pan farář Václav Vacek. A pokračuje: „Měla široké srdce. Společnému prospěchu dávala přednost před prospěchem vlastním. Vždy měla na mysli stále pozvedání Kunčic, aby obec byla na úrovni doby, a ne zapadákovem. Velkoryse sloužila a nepočítala, kolik ji to úsilí o pokrok Kunčic stojí. Nesla ji odpovědnost za obec, zděděná a přijatá jako odkaz po předcích a svou odpovědností nesla obec.“

Narodila se v roce 1918 v Kunčicích čp. 48, v rodině zemědělce a hospodského Františka Neumanna (1886 – 1921), jehož předci, původem z Kyšperka, drželi tuto usedlost již od druhé poloviny 18. století. Matka Marie (1887 – 1981), rozená Reineltová, pocházela z kunčického Ovčína čp. 118, byla dcerou místního sírkaře a továrníka Jana Reinelta a prožila dlouhý život zasvěcený práci v pohostinství a službě občanům. Otec František Neumann byl na začátku světové války na udání zatčen, uvězněn za opisování a rozšiřování protiválečného letáku. Následky věznění se také podepsaly na jeho krátkém životě.

Již od svého mládí musela Věra Neumannová pomáhat udržovat rodinné hospodářství a chodit hostince. Společenská činnost byla v té době velmi aktivní zásluhou místního řídícího Aloise Kněžka. Hrála a zkoušela se tam divadla, v prostorách hostince působila kampaňka, konaly se různé spolkové schůze, působil zde hasičský sbor, cvičil Sokol, pořádaly se různé plesy a bály, taneční zábavy. U toho všeho musela hospoda vždy sloužit svým zákazníkům. Zároveň Neumannovi museli samozřejmě zajišťovat polní hospodaření jako hlavní zdroj své obživy.

Začátkem války se Věra v Javorníku seznámila s Aloisem Ruprechtem (1908-1989). Byla tam zrovna „na výměně“, aby se naučila německy, poněvadž to byla podmínka k získání koncese na vedení hospody. Alois Ruprecht

tam po absolvování právnické fakulty působil jako auskultant (právní čekatel), než získal doktorát práv. Bylo pouhou shodou náhod, že její strýček František Reinelt, prezident Zemského soudu v Opavě, byl zdejší nadřízeným Aloise Ruprechta, syna mlynáře ze Želechovic na Hané. Když vešlo ve známost, že mladí uvažují o svatbě, právě František Reinelt jim to dost rozmlouval s poukázáním, že právnické povolání není pro rodinný život. Pozdější vývoj událostí mu dal, bohužel, v mnohém za pravdu. Po svatbě dostal manžel místo u soudu v Holešově, kde také do konce války s rodinou bydleli. Po dobu války však JUDr. Alois Ruprecht nesoudil, byl totálně nasazen v továrně Kohnovka, kde se vyráběly překlíčky. V roce 1941 se jim také ve zlínské porodnici narodilo první dítě, syn Jiří, kde ho vítala na svět i paní Baťová. V době války jezdili manželé pomáhat matce na Kunčice a v roce 1944, v době žní, se jim tam narodila také dcera Věra, poněvadž už nestihli odjet zpět do Holešova. JUDr. Alois Ruprecht dostal po válce místo u soudu v Šumperku, poněvadž se jednalo o oblast s německým obyvatelstvem, a on němčinu dobře ovládal. Kromě toho to měli odtud blíž na Kunčice, kam jezdili pomáhat.

Konec svobodných soudů

Alois Ruprecht soudil v Šumperku do roku 1949, kdy mu z KSČ přinesli seznam lidí, kteří mají být odsouzeni a jaké tresty má vynést. Jednalo se hlavně o zemědělce. Když jim sdělil, že na souzení jsou určeni soudci, a on nemůže soudit podle hotových rozsudků, u soudu skončil. Od roku 1950 potom pracoval jako dělník v Eternitových závodech a v Kovodružstvu Šumperk. V dalších letech se politická situace nadále zhoršovala, docházelo k likvidaci nepohodlných lidí a v roce 1954 došlo i na Aloise Ruprechta. 10. srpna si pro něho přijela STB až na Kunčice, kde právě probíhala žňová sklizeň. Odvezli ho přímo z pole v košili, v které tam pracoval. Byl odvezen do Olomouce a přiřazen ke skupině obviněných lékařů, kteří prý chtěli podle vykonstruovaného obvinění léčit a vyvézt ze země prezidenta Beneše. Již na první pohled technický nesmysl. Při procesu a vynesení rozsudku, manželka na pokraji zhroucení, vyslechla řadu „přiznání“ některých psychicky zcela zlomených lidí.

„Přelíčení bylo hrozné. Bylo to jako divadlo. Přítomní, převážně mladí hoši, dělníci, vykřikovali: ‚Provoz! Provoz!‘ Manžel však v této skupině zatím souzen nebyl. Půl roku byl ve vyšetřovací vazbě a za tu dobu jsem ho viděla jen jednou. Ukázali mi ho kdesi ve sklepě za sklem. Byl tak zblázněný, že jsem ho nemohla poznat. Tak mě pohled na něj dojal, že jsem omdlela,“ vyprávěla Věra Ruprechtová v rozhovoru pro Okénko v roce 1998.

Nakonec si vyslechla po opakovaném procesu i manželův trest - sedm let vězení, nejméně z celé skupiny. Na manžela však mohla být hrdá, poněvadž nepodlehla zničující atmosféře a choval se důstojně. Do roku 1956 vykonával trest v Senici a Baňské Bystrici, po-

tom na uranu v Příbrami. Nelze vyličit útrapy a ponižování, které musely vytrpět manželky vězňů při svých návštěvách. Věra, podobně jako jiné, dostala návrh na rozvod s vězněným manželem, jinak hrozila manželkám ztráta zaměstnání, že se děti nedostanou do škol a podobně. Mnohé podlehly, Věra ne. Asi v polovině trestu se podařilo díky známému prosadit možnost jeho předčasného propuštění. Podmínkou však bylo, že bude spolupracovníkem STB. To Alois Ruprecht odmítl, a tak pokračoval další tři roky v žaláři, prý aby se za něho děti nemusely někdy stydět. Domů přišel v létě 1960 na amnestii prezidenta Novotného, pár měsíců před řádným propuštěním.

Zatímco před zatčením byl pracovně vázán v Šumperku a na Kunčice dojížděl pouze o víkendech, manželka byla na Kunčicích jako pomocnice své matky na hospodě prakticky trvale. Po propuštění z vězení v roce 1960, se i Alois Ruprecht usadil na Kunčicích, a tak byla zase rodina po dlouhých letech pohromadě. Samozřejmě důsledky komunistické tyranie se projeví i v nemožnosti studia dětí na jimi vybraných školách. Byly jim povoleny pouze školy zemědělského zaměření. Rovněž sám Alois Ruprecht byl nucen pracovat pouze v manuálním provozu, a tak si našel s pomocí manželky práci v Kunčicích, v Strojárnách potravinářského průmyslu, kde byl velmi spokojen. Pracoval zde do roku 1965, kdy dostal od tehdejšího ředitele výpověď. Důvodem byl jeho odchod z politické přednášky, kde probíhaly lživé útoky na prezidenta Masaryka, které on odmítl poslouchat. Další zaměstnání se mu podařilo sehnat v dílně tkalcovny Hedva na Orlicí, kde byl zaměstnán jako mazač stavů, a odtud odešel do důchodu. Po několika letech se poměry trochu uklidnily, objevil se všeobecný nedostatek právníků, a tak družstvo Jednota v Ústí nad Orlicí, do jehož správy kunčická hospoda patřila, projevilo zájem o jeho spolupráci v oblasti právní agendy. Zde strávil příjemných sedm let v kolektivu známých spolupracovníků a slušných lidí.

Žena služby

Zatím to vypadá, že píšeme spíš o manželovi paní Ruprechtové, než o ní. Vyličení jeho osudů však je důležité k pochopení toho, co všechno se svým manželem a svými dětmi Věra Ruprechtová prožívala. Bylo toho hodně, co musela unést. Nikdy si však nestěžovala. Naopak: každého, kdo k ní přišel, počastovala vlídným slovem a chutí měnit svět k lepšímu. Nepodlehla žádnému nátlaku, dokázala šířit víru v lepší budoucnost a spojovat lidi.

V roce 1998 jsme spolu do Okénka udělali rozhovor, některé jeho části znovu přinášíme:

Po roce 1989 se začaly zveřejňovat osudy politických vězňů. Neměly to ale jejich matky a manželky někdy i horší než oni sami v kriminále?

Ano. Když jsem jezdila za manželem do uranových dolů, potkávala jsem různé ženy. Vždy jsem děkovala lidem z Orlických hor. Přestože měli těžký život, měli pevné páteře, a lidsky k sobě měli blízko. Ty ženy nikdy neplakaly pro majetek, i když jim vzali třeba ohromné grunty a vše, co měly – ale že jim vzali lidské vztahy a přátelství. Tenkrát ty ženy byly úplně samy, mnohdy na pokraji svých sil. Některé to neunesly – spáchaly sebevraždu nebo o sebe přestaly úplně dbát, pomátly se. Byly úplně izolované, ani příbuzní jim nesměli poslat obnošené šaty na děti. Bylo to nesmírně kruté. Snažila jsem se jim vždy dodávat sílu a říkala jim, že Pán Bůh všechno nakonec srovná. Musíme věřit, že když neublížíme, vrátí se nám to v několika generacích. Vyprávěla jsem jim o své mamince, která měla za první světové války také zavřeného manžela. Přitom nikdy nebrečela, a ještě pomáhala druhým lidem. Byla to úžasně pevná žena, a když jsem přijela z týdenního hrůzného přelíčení v Olomouci, kde jsem od obecnstva slyšela jen: „Provaz! Provaz!“, říkala jsem mamince doma, že nemůžu jít do hospody za pult, že mám tu hrůzu v hlavě, a nevydržím to. Maminka mi odpověděla: „Ale vydržíš to. Každý člověk má své trápení a ty nemůžeš chtít, aby snášel ještě tvoje utrpení. Když tvého tátu za první války sebrali a tejrali ho tak, že v 35ti letech umřel, čeho bych docílila, kdybych brečela? Tenkrát mně shořela i střecha nad hlavou a já za dva roky postavila tuhle hospodu. Běž se umejť studenou vodou a jdi za pult...“ Tak jsem si umyla obličej a šla obsluhovat. Bylo to tvrdý, víš? Ale ta práce mě zachránila. Maminka mi nedovolila nikdy brečet a připomínala mi to dobré, co jsme pro vesnici udělali. Povzbuzovala mě. Ona byla nesmírně pevný člověk a manžel si jí moc vážil.

Jak toto těžké životní období nesly jiné ženy?

Hodně žen to neuneslo a rozvedlo se. Neměla jsem jim to za zlé, protože byly vystaveny velkému nátlaku ze strany StB. Ty ženy nebyly vypočítavé, ale protože myslely na své děti, podepsaly rozvod. Ono láska mateřská a láska manželská je něco jiného. Dítě, to je tvoje krev, a když ti týrají děti, je to mnohem

horší, než když ti trápí manžela. Vzpomínám na některé matky, které tloukly zoufalstvím hlavou o zem, když viděly své zubožené syny. Vždy jsem se je snažila povzbudit, i když jsem na tom nebyla sama o moc lépe. Ale jejich mateřskou bolest jsem moc dobře chápala. Moje děti si v té době také zažily svoje. Měla jsem o ně vždy velký strach. Dnes mi oplácení všechnu tu starost, krásně žijí a starají se o mě.

Co Vás v té době posilovalo?

Víra ve spravedlnost, v přátelství. Můj manžel mi v tom byl příkladem. Vždycky myslel na druhé, nebyl povýšený. Je zajímavé, že všechny ženy, pozůstalé po politických vězňích, dnes říkají, že mají hezký život a hodně děti. Že jejich děti vycitily ten zápas o pravdu a mají úctu ke svým rodičům.

Využili jste možností nahlédnout do svazků StB?

Ano. Já jsem to ani nechtěla, ale děti nechaly okopírovat aspoň dvě stránky z toho obsáhlého spisu. Potvrzují, že na manžela donášeli několik let zdejší lidi. Bylo to pro mě hrozný čist. Kvůli jejich dětem ale nefekneme jejich jména. To by mě bolelo, víš?

Jaký pocit z té doby u Vás převládá dnes?

Byla to velká zkouška života, ale převládá vítězství. Člověk poznal hodně lidského utrpení a bere pak svůj osud lehčeji. A také víra v člověka. Občas se našel někdo statečný, kdo se nebál, a kdo nás varoval nebo na svoji zodpovědnost prosadil dobrou věc. Vždy jsem věřila v to dobré. Mám velkou radost z lidského přátelství, z dětí a vnoučat, z toho, že mě Pán Bůh odměnil za všechny ty hrůzy, co jsem přečkala. Byl to trochu tvrdý život, ale já bych neměnila...

Nedělala rozdíly

Věra Ruprechtová po smrti svého manžela zůstala sama v kunčické hospodě, tehdy už uzavřené pro veřejnost. Přesto poskytovala její prostory pro společenský život, pro mládež, pro setkávání politických vězňů, pro návštěvy všeho druhu, ať to byla Madeleine Albrichtová nebo Jenda Liszner.

Paní Ruprechtová nedělala mezi lidmi rozdíly. Byla člověkem s přirozenou autoritou a jako takovému se jí dařilo lidi spojovat. Často se u ní doma sešli lidé různého smýšlení, různých politických či náboženských názorů a díky její srdečnosti i pohoštění se dokázali naladit na společnou vlnu. Sounáležitost kunčických obyvatel jí ležela hodně na srdci. Pro ni byla ochotna udělat cokoliv, a pro ni také léta poskytovala prostor svého domu, bez ohledu na své pohodlí.

Věra Ruprechtová je žena hodná pozorů za svoji pracovitost při vedení rodiny, hospodářství a hospody, za vytrvalost a houževnatost ve svých postojích vůči nelidskému komunistickému režimu. Přestože byla sama nemocná roztroušenou sklerózou, dodávala optimismus svému okolí a dokázala odolávat všem politickým tlakům (plnění dodávek, zákaz studia dětí podle jejich výběru, sledování místními kolaboranty apod.), jakož i psy-

chickému nátlaku, hlavně v době věznění svého manžela. Měla ráda květiny. Dokud mohla, starala se třeba o záhon růží před kunčickým kostelem nebo o květinové záhony u prodejny, přes léto denně zalévala muškáty na autobusové zastávce.

/Stanislav Adamec /M

STŘÍLEL PO NÁS

Živé zážitky z konce druhé světové války má Miroslav Bednář dodnes. Přimo v obci se totiž 9. května střetla německá a sovětská vojska. Jako jedenáctiletý kluk sám tehdy unikl o vlásek smrti, když si ho vybral za cíl německý voják.

Světlo světa spatřil v roce 1933 v Nekoři a strávil tam celý život. Maminka Václava (1902-1961) byla dámská krejčová, která učila řemeslu i několik děvčat. „Většinou u nás byly dvě nebo tři dívky. Na posteli v kuchyni byla dřevěná deska, na které stříhaly látku, a šily na dvou šicích strojích. Co pamatuju, tak se u nás vystřídalo asi patnáct děvčat,“ vzpomínal pamětník. Vedle syna Miroslava měli Bednářovi ještě dceru Jaroslavu (1938-2024).

Stavitelem

Otec Mikuláš (1901-1988) pracoval jako tesař u různých stavitelů. Byl odborníkem na kostelní věže a zámecké střechy, a speciálně na šalování, bednění různých tvarů, do kterého se líje beton. Dělal například střechu zámku v Doudlebách nebo na vodojemu v Praze-Hostivaři. V letech 1933-1938 pracoval jako tesař na stavbě údolní přehrady Pastviny, která je katastru obce Nekoř. „Stavbyvedoucí Ing. Pažout bydlel se svou manželkou u nás, kde měl i kancelář. Děti neměli, a tak my se sestrou jsme byli jako jejich, měli jsme na tu dobu spoustu krásných hraček. Místo nájmu nám pak Pažoutovi nechali nahodit dům,“ vyprávěl pamětník.

V roce 1946 se ještě stavěla elektrárna na malé vyrovnávací nádrži. Tam chodil celé léto na brigády i Miroslav. „Celé těleso turbíny bylo z betonu, dávala se tam armatura. Já jsem byl drobný, a tak jsem tam čistil části, kam se nikdo jiný nevešel. Otloukal jsem také celou stěnu budovy, ve které je generátor,“ dodal.

Protektorát

V roce 1939 nastoupil Miroslav do obecné školy v Nekoři. Z doby začátku války mnoho vzpomínek nemá, a tak jsme si vzali na pomoc školní kroniku. Řídící učitel Josef Resl v ní popisuje protektorátní poměry: „Z učebnic na škole užívaných nebyla žádná připuštěna k dalšímu používání, vyučuje se tedy ve všech třídách bez učebnic i čítanek. Na středním a vyšším stupni čtou děti z časopisu „Mladý svět“, který je ovšem psán naprosto protektorátně. Od 27. července 1940 je škola označena nápisem Volkshule Obecní škola. Rovněž razítko musí být německo-české. Od

1. září 1940 vyučuje se jazyku německému nepovinně, od ledna 1941 je němčina již povinná, a to čtyři hodiny týdně. Všechno učitelstvo prochází od února do května povinným kurzem němčiny v Kyšperku.“

V kronice obce Nekoř jsou dále záznamy o sbírce národní pomoci, která proběhla z pověření vlády Protektorátu Čech a Moravy v letech 1939, 1940 a 1941. Od obyvatel obce se vybíraly naturálie, hotovost a barevné kovy pro německou armádu. Kronikář a starosta obce Jan Lorenc dále zapsal událost z roku 1941, kdy německé vojsko strhalo měděné dráty veřejného osvětlení po celé obci, aby získalo barevné kovy pro vojenské účely. Atmosféru roku 1941 popisuje takto: „Stejná stísněnost, větší a větší nedostatek potravin, látek, košilovin, obuvi. Zkrátka neutěšená situace.“

V roce 1942 natáčeli němečtí filmaři film „Láska, vášeň a žal“ o hospodářích, na které přišla potopa. Hráli v něm němečtí i čeští herci, v komparzu hráli i obyvatelé Nekoře sekáče trávy a jiné pracovníky. „Náš táta tam taky byl, vyráběli jako rekvizitu kus mostu, jako že voda kus vzala. Měli dohodnuté na přehradě, že jim pustí velkou vodu, a budou to filmovat. U nás na dvoře měli filmaři auto. Pamatuju, že německé herce učili sekát kosou, ale nešlo jim to,“ doplnil.

Konec války

Miroslav Bednář zažil nebezpečnou situaci, když byl se svými kamarády před Pejchovou cukrárnou. „Přijeli si tam autem Němci ze Žamberka pro cukroví a pečivo. Pan Pejcha jim to pekl. Německý důstojník se pohupoval mezi dvěma, a najednou vyšel z baráku vystřel. Lekli jsme se a utekli. Pak jsme se dozvěděli, že ve stodole u domu byl schovaný nějaký německý zběh. Myslel si, že jdou pro něj, tak střílel po důstojníkovi. Ale netrefil ho. Prostřelil jen výlohu. Ta se vysypala, a protože sklo nebylo k sehnání, byla výloha dlouho zakrytá jen prkny. Pak se tady objevilo několik německých aut, obklíčili dům, a toho zběha chytli a odvezli,“ vyprávěl.

Miroslav Bednář nastoupil v září 1944 do měšťanské školy v tehdejším Kyšperku, dnes Letohradu, který se za války německy označoval za Geiersberg. Brzy ale místo do školy chodili na vyučování na faru na náměstí. Ve škole totiž německá armáda zřídila lazaret pro své raněné a nemocné. Válka se viditelně sunula ke konci, ale do posledního dne se mohlo stát cokoli. Bednářovi počítali s tím, že se budou muset schovat, a tak v lese vybu-

dovali spolu s dalšími několika muži bunkr o rozměrech čtyři krát čtyři metry. Za domem měli ještě malý bunkr pro dva lidi. Miroslav si už jako malé dítě uvědomil, že by tam stěží stačil doběhnout, kdyby se opravdu něco stalo.

Poloha Nekoře v blízkosti státní silnice a v těsném sousedství sudetského území byla důvodem, že ke konci války se v okolí zvyšoval pohyb a neklid. Podle obecní kroniky tudy v posledních měsících války ujížděly před blížící se sovětskou armádou německé rodiny z pohraničí. Několik rodin zůstalo ubytovaných i u lidí v Nekoři, někteří se tam zdrželi až do květnového převratu.

Střet armád

Situace se vyostřila 5. května 1945, kdy se od Jablonného po státní silnici pohybovaly německé transporty směrem na Kyšperk. „Lidé tehdy ulámali cedule u silnic, aby Němce dezorientovali,“ vyprávěl Miroslav Bednář.

Osmého května večer se státní silnice a okolní pole zaplavila prchajícími německými vojáky i civilisty. Jeden ze tří zátarasů, které postavili obyvatelé v blízkém okolí, provalilo havarované auto. Z ucpané silnice se každý snažil uprchnout, kudy se dalo. Němci utíkali na kolech, na koních, v autech. Ruch na státní silnici vyvrcholil 9. května brzo ráno, kdy sem přijel první sovětský tank. Začala se ozývat střelba. Jeden sovětský tank zůstal stát v Nekoři, „U Smrku“ a zaměřoval okolí. V okolních lesích se ukrývali němečtí vojáci, kteří si na kopci postavili těžký kulomet a vypálili po tanku. Sovětský

tank začal střílet do vesnice. První rána urazila štít jednoho domu na Vejrově.

Miroslav právě nyní prožil nejhorší zážitek z celé války. „Šel jsem zrovna s maminkou k řece, ona tam máchala prádlo. A najednou po nás vystřelil Němec. Pamatuju, jak kulka letěla do vody, a za ní svištěl vzduch. Střílel přímo na nás. Utíkali jsme domů,“ popisoval pamětník dramatické události a dodal: „Pak jsme se šli podívat na ten zasažený dům. Jednoho starého muže zasáhly střežiny do nohy. Jedna střežina urazila nohu u kuchyňského stolu, pod kterým měli kuřata, a těm se nic nestalo.“

Po projetí prvních sovětských tanků 9. května se silnice uvolnila a proudily po ní kolony vojska směrem na Prahu. Místní občané sváděli z okolních lesů zajaté Němce, kterých bylo kolem pěti set, a protože si s nimi nevěděli rady, odeslali je směrem na Králíky. „Na přehradě byla pak dlouho česká ozbrojená stráž, protože se obávali, aby v hrázi něco ne-

provedli banderovci.“ vzpomínal pamětník.

Po válce

S koncem války padl válečný systém. Na mnoha místech zmítaly lidmi pochopitelně nejrůznější emoce, příkopky byly plné munice, nebylo bezpečno. „Jedna stará tetka tam v příkopě sbírala žluté kostičky, táhla plnou tašku z té silnice. Myslela si, že to je mýdlo, ale byly to ekrazitové ruční granáty. Nebyla v nich rozbuška, tak se našťěstí nic nestalo,“ vyprávěl pamětník.

Bylo nutné co nejdříve nastavit další pravidla, která by v obcích vymezila podmínky pro běžný život. To se v Nekoři stalo 10. května 1945, kdy Místní národní výbor (MNV) seznámil své občany s tím, že převzal veškerou výkonnou moc. Dále sděluje, že převzal správu veškerého německého majetku a vybízí občany, aby zachovali klid. Zdůrazňuje, že rabování a drancování majetku včetně německého se trestá smrtí.

Zakazuje konání jakýchkoli schůzí, vyjma těch, které povolí MNV. Zakazuje na dobu jednoho týdne výčep a požívání lihových nápojů. Dopravní prostředky a pohonné hmoty se zajišťují pro účely zásobovací a vojenské. Jakékoliv zdražování životních potřeb stíhají národní soudy. Vydané upozornění podepsali Josef Resl, místní vojenský velitel a Jan Lorenc, předseda MNV.

Na základě vyhlášky MNV z 19. července 1945 se také za symbolickou cenu rozprodalo potřebným lidem zboží, které bylo zabaveno po osvobození německým občanům, kteří přišli do Nekoře ke konci války ze su-

det. Mnozí z nich byli obchodníci a vezli s sebou v autech zásoby potravin, látek, prádlo, šatstvo, obuv. Přednost mezi potřebnými žadateli měli ti, kteří prokázali ztráty při průchodu vojsk.

Na obecním úřadě soustřeďovali zbraně, které zabrali Němcům. To lákalo zvědavé kluky, jak vyprávěl pamětník: „Visely tam na řemenech pušky na hřebíkách. Vašek Šafářů chodil a mačkal těm flintám kohoutky. Jedna flinta byla natažená, a kulka vylétla střechou. Tak nás hned vyhnali ven.“

16. května 1945 vydal velitel I. praporu v Žamberku, štábní kapitán František Markalous, nařízení starostům obcí k odevzdání zbraní a střeliva a jejich dopravu do kasáren v Žamberku „Se střelivem budiž zacházeno velmi opatrně, zvláště s nevybuchlými a zajištěnými ručními granáty a pancéřovými pěstmi. Tyto nechť jsou ponechány na místě, které budiž označeno výstražní tabulkou až do doby jejich odborného zničení,“ píše se v obecní kronice.

Odvracená tvář osvobození

Sovětskou armádu jako osvoboditelku v obci samozřejmě vítali. 11. května navštívil obec se svým štábem generál Jeremenko, a koncem května, když se tudy vracely sovětské pluky z Prahy, se jeden utábořil na místní louce. Obec ho také slavnostně uvítala. Po jejím odchodu však nezůstala jen radost z osvobození, ale i trpkost. Brali si bez ptaní. „Házeli ruční granáty do řeky, chytali tak ryby. Kradli slepice, sebrali mi jízdní kolo. Nikoho se neptali,“ svěřoval se Miroslav Bednář a doplnil tragický příběh: „Z našich lidí to odnesl Václav Netušil (1901-1945). Pozval si 2. června 1945 Sověty, že je pohostí. Ukazoval jim také album, kde měl fotografii nějakého příbuzného v nádražní uniformě. Rus vzal pistoli, řekl mu, že je germán, a zastřelil ho. Doma u stolu ho zastřelil.“ Nové poměry po osvobození se odrazily citelně i ve škole poklesem počtu žáků. Ještě před žněmi roku 1945 začali nekořší obyvatelé odcházet do pohraničí. Během jednoho roku klesl počet obyvatel z 1.640 v dubnu 1945 na 1.290 v dubnu 1946. Odstěhovali se i dva místní učitelé. „Lituji velmi odchodu těchto velmi dobrých, svědomitých a upřímných kolegů, s nimiž se dobře učilo v okupaci, kdy mohli jsme si bez obav svěřovati své myšlenky. Odchodem jejich ztrácí nejen škola, ale i veřejný život v obci,“ posteskl si ředitel Resl ve školní kronice.

Rozčarování

Po válce pracoval Miroslav Bednář v autodílně Mívalský v Žamberku, kde se učil pro Komunál automechanikem. V letech 1953-1955 sloužil na vojně ve Slaném jako řidič u radiatoroty. Po návratu pracoval až do roku 1991 v Orlických elektrotechnických závodech (OEZ) Letohrad jako opravář aut a řidič různých vozidel – od autobusu, pásového bagru nebo nákladních aut až po ředitelský osobní vůz postupně celkem pěti ředitelů.

„Vozil jsem autobusem denně pracovníky do Vyprachtic, kde se stavěla provozovna OEZ. Autobusem jsem také vozil letohradské lyžaře, jezdili až do Jáchymova, do Abertam. V Jáchymově měli už i střelby. Já si také vždycky vzal lyže s sebou,“ vyprávěl.

Do komunistické strany ho nenutili. Na přelomu 50. a 60. let však musel jezdit s úředníky z fabriky agitovat zemědělce. „Každý den jeli úředníci do nějaké vesnice agitovat. Chodili do baráků přesvědčovat lidi, aby vstoupili do JZD. Strana jim to nařídila. Každý měl určené, ke komu půjde. Otec mé manželky byl soukromý zemědělec v Nekoři. Také u něj byli,“ vyprávěl. Zpočátku jezdil s nákladním autem, na kterém seděli agitující úředníci na korbě na lavičkách. Později je vozil malým autobusem. „Měl jsem s tím průšvih, protože oni se bavili, na co chtějí kterého zemědělce nacytat. Já měl mezi hospodáři spoustu známých, a tak jsem jim vždycky zavolal předem, a varoval je. Když to zjistil ředitel Duda, chtěl mě vyhodit,“ popisoval.

Pamětník přidal ještě další cíl svých služebních cest v OEZ Letohrad „Jezdil jsem také s milicionáři. Měli ve fabrice takovou místnost. Když se někomu nechtělo pracovat, tak šel tam, a dělal v pracovní době milicionáře. Strana nad nimi držela ochrannou ruku, měli se dobře. Jednou jsem je vezl na cvičení do Králík. Šli pěšky až na Hedeč. Nahoře se najedli guláše - to jim vždycky navářila nějaká fabrika, a vezli jsme to s sebou - a všichni po tom guláši dostali hrozný průjem,“ vyprávěl.

V roce 1956 se Miroslav Bednář oženil se Zdeňkou Mertelíkovou (1936-2022), která pocházela také z Nekoře. V letech 1958 a 1961 se jim narodili dva synové. Zdeňka pracovala jako tkadlena v Orbanu Nekoř, a poslední léta před důchodem pracovali společně v OEZ Letohrad. Do důchodu šli zároveň, aby se mohli starat o nemocného tatínka.

Neučta k životu

OEZ měl družbu se sovětskou posádkou z Klásterce nad Orlicí. Miroslav vozil sovětské vojáky mikrobusem na různé práce do fabriky a zpět. OEZ jim stavěl v kasárnách halu. Vojáci na posádce prý neměli ani zednickou lžici, maltu rovnali na cihly holýma rukama. Ředitel Duda jednou domluvil v kasárnách úpravu terénu. „Já jsem tam s bagrem rovnal zeminu. A najednou z díry koukal silný kabel s dráty. Říkal jsem, ať zavolají důstojníka, aby zjistil, jestli v tom je proud. Přišel důstojník a poručil jednomu mladému vojákově, ať na to dá prsty. Takhle zjišťovali, jestli v tom je proud! Takovou cenu pro ně měli lidi!“ vzpomínal s trpkostí. Právě po invazi Sovětských vojsk Miroslav Bednář na protest odmítl jít do práce. Vedení ho chtělo vyhodit, ale zastal se ho kádrovák, který řediteli domluvil, že se nemůže zbavovat tak všestranného, pracovitého člověka. Vzpomínal také na radost sovětských vojáků, kterým umožnil vykoupat se v přehradě. „Po práci jsme jeli zpět do kasá-

ren, a kluci ruský se chtěli vykoupat. Já jsem za ně měl zodpovědnost, když jsem je vozil, tak jsem z toho měl trochu obavy, aby neutekli. Řekl jsem jim, že za půl hodiny musí být zpátky. A opravdu, za půl hodiny kluci přišli. Byli nesmírně šťastní, že se mohli vykoupat.“

Láska k vozidlům provází Miroslava Bednáře celý život. Na každé veteránské přehlídce je váženým a vítaným účastníkem. S obdivuhodným chlapským umem se také několik let staral o svoji nemocnou manželku. Když se jejím denním společníkem stal invalidní vozík, sestrojil pro ni na chodbě speciální nájezd s kolejnicemi, a navijákem ji vždy vytáhl, kam bylo třeba – nejčastěji ven na zahrádku.

www.pametnaroda.cz/M

Hrdinové dneška?

Taylor, vlastním jménem Martin Krejčí, byl český medik, zakladatel Projektu Phoenix. Během války školil ukrajinské vojáky v bojové medicíně a sám pracoval jako záchranář v předních liniích.

„Nikdy v životě jsem nemohl mít větší vliv na dění kolem, na větší počet jednotlivců. Mohl jsem pomoci mnoha lidem,“ řekl o své misi v září 2022.

V druhé půli března 2023 Taylora při evakuaci zraněných vojáků v bojové zóně zasáhla zezadu do hlavy střepina ze šrapnelu. Jeho zdravotní stav nejprve nedovoloval převoz do Česka. Byl operován v Dnipru, pak byl v péči lékařů v Kyjevě a poté ve Lvově. Až 3. dubna byl převezen do Ústřední vojenské nemocnice v Praze. 15. května však na následky svých zranění zemřel.

Reportér Jan Novák mluvil s Taylorovou šestašedesátiletou maminkou a s Ivanou, kamarádkou Taylora.

Maminka vypráví: „Když syn začal jezdit na nulu (místo vojenského střetu), viděl hrůzná zranění vojáků, a jak mu umírají před očima. Strašně ho to ničilo. Byl vyčerpaný a nevy spalý. Měla jsem o něj velikánský strach. Zabránit mu v jeho „misích“ jsem mu nemohla. Dobrovolně se rozhodl nasazovat svůj život za záchranu jiných.“

Ivana popisuje: „Ač byl Taylor členem Aktivních záloh, bojů samotných se nikdy neúčastnil. Učil vojáky válečnou medicínu a zachraňoval životy. Celou dobu, co tam jezdil, říkal, že tam ty kluky nemůže nechat. Sblížil se s nimi, a těžko nesl, že v jednotkách, u kterých pomáhal odvázet raněné, jsou třeba už dvě třetiny lidí po smrti.“

15. března pomáhal evakuovat zraněné z frontové linie, byl těžce zraněn. Jeho matka se slzami v očích říká: „Synova práce měla smysl. Zachránil desítky lidských životů. Pro Ukrajince byl Taylor hrdina. Cenili si jeho nasazení a pomoci.“

Ivana dodává: „Ukrajinci mají přísloví: Otroci nejdou do nebe. Proto si jich vážím. Těch, co bojují na frontě, mrznou tam a krvácí ...“

INSPIRACE VELIKONOCEMI

Lenka Konopková, učitelka

Jak přiblížit velikonoční poselství, aby ve většinově nekostelové společnosti bylo pro puberťáky srozumitelné?

Tím si lámu hlavu každoročně, navíc co fungovalo před deseti, dvaceti lety, je dnes už neaktuální. Jakkmile se nás ale něco osobně dotýká, je naděje, že se alespoň zrnko chytí a třeba někdy i vyklíčí a bude k užítku.

A tak jsem letos velice stručně připomněla základní události jednotlivých dní a ke každé přidala dvě otázky. Nejprve se sdíleli ve dvojicích, ve kterých se dvakrát vyměnili a sdíleli odpovědi na tři obecné otázky.

Poté jsem je vyzvala k vlastní volbě otázky, která je oslovila a požádala o písemné zachycení toho, co se jim vybavilo.

Kdy jste pocítili, že vás někdo zradil? Kdy jste nedodrželi, co jste slíbili vy sami? (Škaredá středa – Jidáš zrazuje Ježíše)

Z odpovědí vybírám:

- Když jsem se v létě popral s bratrem a máma se rozbředla. Uvědomil jsem si, že jsem ji zranil.
- Mně osobně se stalo víc věcí. Třeba jsem omylem ublížil někomu jinému a dlouho si to vyčítal. Nakonec mě to změnilo, snad k lepšímu. Toho člověka jsem měl moc rád. Nebo protože mám rozvedené rodiče, o dost miň vidím tátu. Mnohokrát jsem mu slíbil, že přijedu, ale nedodržel jsem to. Tak teď aspoň neslibuju, co nevím, jestli zvládnou dodržet.
- Když mi bylo dvanáct, jeli jsme se školou do ZOO do Liberce. Po čase stráveném v ZOO jsme měli v plánu jet do nákupního střediska tramvají. Zastávku po nás nastoupil asi 40letý pán, stoupl si za mě a začal onanovat. Bála jsem se něco říct a potichu to přečkala se slzami v očích. Po výstupu jsem se rozbředla naplno. S učitelkou jsme to volaly na policii. Po návratu domů jsem se šla hned umýt asi desetkrát. Po konfrontaci s mým otcem mi řekl, že to byla moje vina, že jsem měla být víc zahalená. Měla jsem na sobě tepláky a mikinu bez zipu.

Kdo mi posloužil, překvapil mě něčím, co jsem nečekal? (Zelený čtvrtek – mytí nohou)

- Jednou jsem šel s klukama k Jizeře. Byl leden, tak byla zamrzlá. Měli jsme super nápad odpálit tam pár zbylých petard. Jedna se zastavila asi tři metry od kraje zamrzlé řeky a mě, tehdy jedenáctiletého, napadlo si pro ni dojít. Po chvíli se ale pode mnou led prolomil. Chytil jsem se kluzkého kamene. Všichni kluci začali utíkat. Jen je-

den pro mě do vody pomalu došel. Určitě mu nebylo příjemné lézt do ledové vody v oblečení, ale udělal to pro mě.

- Překvapil mě mladší brácha, když se mi týden pečlivě staral o želvu. Když jsem na soustředění, většinou se mi o ni stará mamka, bratr se odjakživa želvy bojí. Teď to ale zvládnul.
- Překvapilo mě, když mi můj vlastní táta k Vánocům koupil nový herní počítač v hodnotě asi dvaceti tisíc. Nečekal jsem, že si na mě vzpomene po tom, co si mě od dětství devět let nevšímal.

Kdy jste s někým u jídla sdíleli velkou blízkost? (Zelený čtvrtek – Poslední večeře)

- Bylo to o Vánocích 2020. V tu dobu nad naším bytem bydlela prababička. U ní se vždy konaly rodinné večere a různé sešlosti. Prababička byla občas dost hrubá, ale při těchto večerích byla jedním z nejlepších vpravěčů, byla zábavná, užívala si je. Byly to její poslední Vánoce, zpětně jsem za ně velmi vděčná.

Kdy jsem mlčel ke zlu, nezastal se druhého? (Velký pátek – ukřižování)

- Před 14 ti dny jsem se nezastal Valérie. V parku nás obtěžoval nějaký kluk. Mohl jsem se jí zastat lépe, ale nechtěl jsem dostat přes hubu. Bylo to divné, protože ona brečela a ten kluk byl agresivní. Vždy se nad sebou zamyslím, když se se mnou někdo přestane bavit.

- Tohle je pro mě hodně těžký téma. Stalo se to před rokem. Byl jsem v Praze s kámošem a najednou nás začali napadat nějakí kluci. My jim nic nedělali a oni začali mlátit kama-ráda. Chtěl jsem mu pomoci, ale zmohl jsem se jen na to, že jsem se na to koukal.

Kdy jste pocítili opravdové potěšení z toho, že žijete? Vděčnost za život? (Vzkříšení)

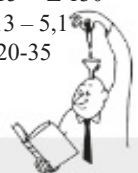
- Když jsem byla menší, udělalo se mi jednou špatně. Měla jsem hrozné křeče

v břiše. Nakonec mě operovali. Příšerně jsem se bála operace a potom mi bylo hrozně zle, ale cítila jsem vděčnost, že žiju. Že mě zachránili. Břícho mi ale zdo-bila ošklivá jizva. Tu nemám ráda do-dnes. V nemocnici ale ke mně přišel jeden doktor a začal se se mnou bavit. Když se ptal, jak mi je, svěřila jsem se mu, že od té doby, co mě operovali, nemám ráda své tělo. Ujistil mě, že jizva nebude za pár let tolik vidět, že vypadá i pěkně. Po tom rozhovoru jsem se s jizvou smířila. Jsem dodnes vděčná za to, že mě zachránili i tomu doktorovi, že si se mnou povídal.

- Radost ze života cítím třeba, když se vzbudím po nějakém strašném snu, kdy se mi zdálo o smrti a zjistím, že mrtvá nejsem. Pak jsou tu chvíle, kdy se mi něco povede, vím, že jsem se snažila a stálo to zato. Většinou po závodech, když se mi povede zaběhnout skvělý čas. Nebo když dělám něco nebezpečného, třeba lezení ve velkých výškách a v pořádku dorazím do bezpečí. Mám vždy radost, že se mi nic nestalo. Občas se taky jen tak zastavím a cítím radost, že jsem tam, kde se mi moc líbí a kde se cítím dobře.

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 12.5. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	7. velikonoční Sk 1,15-26 Ž 103 1 J 4,11-16 J 17,11-19
pátek 16. 5. sobota 18.5.	18 h. Kopeček 18 h. Lukavice
neděle 19.5. 8.30 Kopeček 10 h. Kopeček	Slavnost Seslání Duha Sv. <i>v Letohradě pouť na Kopečku</i> Sk 2, 1-11 Ž 104 1 Kor 12, 3-13 J 20, 19-23
sobota 25.5.	18 h. Letohrad
neděle 26.5. 8 h. Lukavice 9.30 Orlice	Slavnost Nejsvětější Trojice Dt 4, 32-40 Ž 33 Řím 8,14-17 Mt 28, 6-20 - děti poprvé ke Stolu Páně
sobota 1.6. neděle 2.6. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice 11 Červená	18 h. Letohrad Slavnost Těla Krve a Páně Ex 24, 3-8 Žid 9, 11-15 Ž 116 Mk 14, 12-16. 22-26 - <i>poutní slavnost</i>
sobota 8.6. neděle 9.6. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	18 h. Letohrad 10. v mezidobí Gn 3, 9-15 Ž 130 2 Kor 4,13 – 5,1 Mk 3, 20-35

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741